

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри історії України

_____ Олександр АВАЛЬНЮК

31 серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Військова історія України

підготовки фахівців	<i>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</i>
за освітньо-професійною	
програмою	<i>Середня освіта (Історія)</i>
спеціальності	<i>014 Середня освіта (історія)</i>
галузі знань	<i>01 Освіта/Педагогіка</i>
мова навчання	<i>українська</i>

2023-2024 навчальний рік

2

Розробник програми: Олійник Сергій Васильович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України

Ухвалено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Ігор ОПРЯ

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

«Військова історія України» належить до освітніх компонент дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти (вибір з каталогу) та увідповіднюється з усіма спеціальностями/освітніми програмами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і є окремою складовою вітчизняної історії. Військова історія – це галузь історичної науки, що вивчає в хронологічній послідовності причини, хід, рушійні сили і наслідки війн (збройних локальних конфліктів), розвиток воєнного мистецтва, думки та будівництва армії. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: розвиток військової справи в Україні з найдавніших часів до наших днів, тобто усього, пов'язаного з військовою теорією і практикою, будівництвом, вишколом та діяльністю збройних сил у мирний і воєнний час, а також з підготовкою захисту населення на випадок війни. Дана дисципліна пов'язана з такими дисциплінами як «Історія України», «Археологія України», «Архівна та музейна справа», «Джерелознавство».

1. Мета вивчення навчальної дисципліни: навчальної дисципліни «Військова історія України» полягає у наданні необхідних знань здобувачам вищої освіти з військової історії України, не лише теоретичного, а й практичного змісту, які б вони змогли застосувати в дослідницьких і викладацьких цілях в освітніх закладах різного типу.

Завдання курсу: ознайомлення студентів з сучасними концепціями та теоретичними підходами до вивчення військової історії України; з'ясування її періодизації; подання системного фактичного матеріалу; продовження розвитку навичок роботи з джерелами, науковою та навчальною літературою та вміння застосовувати їх у практичній роботі.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Для усіх спеціальностей/освітніх програм	Для усіх спеціальностей/освітніх програм
Рік навчання / рік викладання	третій / 2023-2024	третій / 2023-2024
Семестр вивчення	5	5
Обов'язкова / вибіркова	вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120	120
Кількість годин навчальних занять	40	16
Лекційні заняття	20	8
Семінарські заняття	20	8
Самостійна та індивідуальна робота	80	104
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до освітніх компонентів вибіркового типу (вибір з каталогу).

4. Передумови для вивчення дисципліни. Передумови для вивчення дисципліни – вивчення опирається на базові знання з шкільного курсу «Історії України», «Всесвітня історія».

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів відповідної науки.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

- оперувати основними подіями, фактами, процесами з військової історії України, розглядати їх у логічному взаємозв'язку і піддавати системному науковому аналізу, робити відповідні висновки;
- працювати з джерелами та монографічною літературою;
- аналізувати процес розвитку військової справи та воєнного мистецтва в Україні;
- аргументовано, на основі історичних фактів, обстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;
 - володіти понятійним апаратом та історичною картою.

7. Засоби діагностики результатів навчання, зокрема, методи їх демонстрування: написання рефератів, виконання завдань самостійної роботи та їх захист, модульна контрольна робота (виконання тестових завдань).

8. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	разом		зокрема							
			лекційні заняття		семінарські заняття		самостійна робота			
	1		2		3		4		5	
		денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	
<i>Тема 1.</i> Вступ до курсу «Військова історія України»	12	10	2	2	-		10	10		
<i>Тема 2.</i> Організація збройних сил, воєнне мистецтво та війни в часи первісного суспільства та перших державних утворень на території України	14	20	4	2			10	16		

Тема 3. Військова справа та війни в Україні від часів середньовіччя до початку XX ст.	50	49	8	1	12	4	70	36
Тема 4. Військова справа та війни в Україні в новітню добу.	30	29	4	1	6	4	80	26
Тема 5. Військова справа в Україні після проголошення незалежності і до сьогодення. Протистояння Російській агресії	14	18	2	2	2		10	16
Разом годин	120	120	20	8	20	8	80	104

Тематика лекційних занять

	Тема лекції	К-сть годин	План лекції
1	Вступ до курсу «Військова історія»	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Військова історія як галузь історичної науки і навчальна дисципліна. 2. Періодизація та етапи військової історії України 3. Характеристика джерел та історіографія. 4. Огляд навчальних посібників та довідкової літератури
2	Зародження військової справи в Україні та її розвиток у первісну епоху	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Початок військової справи в Україні. 2. Військова справа Трипільської культури 3. Зміни комплексу озброєння та ведення бою на теренах України в епоху бронзи та раннього залізного віку
3	Військова справа на території України а період перших державних утворень	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Військова справа кочівників. Війна персів з скіфами. 2. Військова справа грецьких міст-держав Північного Причорномор'я. 3. Готи і гуни на території України. 4. Військова справа східних слов'ян.
4	Військова справа в часи Київської держави та королівства Руського	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організація збройних сил Київської держави 2. Види озброєння та його бойове застосування. 3. Воєнне мистецтво. 4. Військова справа королівства Руського.
5	Військова справа в Україні в литовсько-руську добу.	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба за галицьку спадщину. Воєнно-політична ситуація на українських землях в XIV-XVI ст. 2. Організація та структура війська. 3. Озброєння 4. Битви.
6	Українське козацтво	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Козацьке військо до середини XVII ст. Організація. Озброєння. Воєнне мистецтво. 2. Військова справа українського козацтва в період революції XVII ст. та Гетьманщини. 3. Українське козацтво після ліквідації Гетьманщини та Запорізької Січі.
7	Українські воїни в арміях імперій (1772-1917)	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Українці у військах і війнах кінця XVIII –початку XIX ст. 2. Українські воїни в арміях імперій та війнах середини XIX ст. 3. Українці у війнах кінця XIX – початку XX ст. УСС.

8	Збройні формування та війни на території України в період революції 1917-1921 рр.	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Військове питання в політиці Центральної Ради, Української Держави гетьмана П. Скоропадського, ЗУНР і Директорії УНР. Утворення Червоної армії. 2. Селянський повстанський рух в 1918-1921 рр. Махновщина. 3. Зимові походи. 4. Військове мистецтво українських збройних формувань в 1917-1921 рр.
9	Радянська доба військової історії України	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Радянська національна політика у військовій сфері на початку 1920-х рр. Червона армія в Україні . 2. Військова реформа 1923-1928 рр. 3. Червона армія в Україні у 1930-ті рр.: реорганізація і воєнне мистецтво. 4. Українці в Червоній армії в роки німецько-радянської війни 1941-1945 рр. Створення та діяльність Наркомату оборони УРСР. 5. Радянські збройні сили в Україні після Другої світової війни.
10	ЗСУ від проголошення незалежності в 1991 р. і до сьогодні	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нормативно-правова база створення та розбудови Збройних сил України. Ядерне роззброєння. 2. Структура, органи управління та чисельність війська. 3. Міжнародне військове співробітництво та участь у миротворчих місіях. 4. Неоголошена війна на Сході. АТО. ООС. 5. Протистояння відкритій агресії РФ після 24 лютого 2022 р.

Тематика семінарських завдань

	Тема семінару	К-сть годин	План семінару
1	Військові походи Київської Держави та Галицько-Волинської Русі. Боротьба з агресорами	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Походи на Візантію. 2. Боротьба з кочівниками. 3. Боротьба з монголо-татарською агресією. 4. Війни з Польщею та Угорщиною. Протистояння німецькій агресії.
2	Військова справа і війни в Україні в литовсько-руську добу	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба за галицьку спадщину. Оборона Луцька 1431 р. 2. Військова служба на українських землях під владою Великого князівства Литовського. Регіональні особливості військової організації. 3. Участь українців в війнах на західних та східних кордонах ВКЛ 4. Боротьба з ординцями. Захист південних рубежів. Битва на Синіх Водах. Битва на р. Ворскла.
3	Запорізьке козацтво	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перші кроки вироблення стратегії і тактики боротьби козаків із Річчю Посполитою та її військом під час повстань К. Косинського та С. Наливайка. 2. Удосконалення воєнного мистецтва козаків та набуття практичного досвіду протистояння з польським військом під час повстань 1620-1630-х рр. 3. Боротьба проти татарської агресії. 4. Морські походи запорізьких козаків. П. Сагайдачний. 5. Українське козацтво в польсько-московському протистоянні кінця XVI – першої третини XVII ст. 6. Хотинська війна.
4	Боротьба за утвердження української козацької держави в часи національної революції XVII ст.	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка та початок повстання. Перші перемоги під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявою. Бойові дії козацького війська на території Західної України. 2. Берестейська кампанія. Молдавські походи. Перемога під Батогом. Військові операції 1652-1657 рр. 3. Громадянська війна. Конотопська битва. Чуднівська кампанія. 4. Українсько-польсько-турецько-татарсько-

			<p>московське протистояння за часів гетьманування П. Дорошенка. Громадянська війна та її політичні наслідки. Чорна рада 1652 р.</p> <p>4. Козацька Україна в умовах розколу Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері та І. Брюховецького.</p> <p>5. П.Дорошенко: між трьох вогнів. Андрусівське перемир'я і його наслідки для України.</p>
5	Військова справа та війни в Україні (1772-1917 роки)	4	<p>1. Українське козацтво після ліквідації Запорозької Січі.</p> <p>2. Українські козаки на австрійському кордоні. Українці в армії Австро-Угорщини.</p> <p>3. Рекрутські набори в Україні. Військові поселення. Українці в російській армії.</p> <p>4. Російсько-турецька війна 1787-1791/2 років і Україна.</p> <p>5. Україна і українці у французько-російській війні 1812 року.</p> <p>6. Кримська війна і Україна.</p> <p>7. Створення і бойовий шлях Українських січових стрільців.</p> <p>8. Бойові дії в Україні в період Першої світової війни.</p>
6	Збройна боротьба за українську державність в часи революції 1917-1921 рр.	4	<p>1. Українізація війська. Перша війна з радянською росією.</p> <p>2. Друга війна з радянською росією.</p> <p>3. Українсько-польська війна 1918-1919 рр.</p> <p>4. Війна УНР з Денікіним.</p> <p>5. Армія УНР в союзі з Польщею проти радянської росії</p> <p>6. Селянський повстанський рух. Холодноярівська республіка</p>
7	Українські національні збройні формування напередодні і під час і після Другої світової війни	2	<p>1. Карпатська Січ.</p> <p>2. Поліська Січ.</p> <p>3. Створення та організація УПА та підготовка особового складу.</p> <p>4. Бойова діяльність УПА.</p> <p>5. Українсько-польське протистояння. Волинські події.</p> <p>6. УПА після Другої світової війни. Закордонні рейди</p>
8	Збройні Сили України на захисті Вітчизни	2	<p>1. Успіхи і труднощі розбудови ЗСУ.</p> <p>2. Участь у миротворчих акціях.</p> <p>3. Анексія Росією Криму. Неоголошена війна.</p> <p>3. Проведення АТО та ООС.</p> <p>4. Протистояння російській агресії у 2022 р</p>

Самостійна робота

Поряд з аудиторними заняттями, згідно програми дисципліни, передбачається самостійна робота студентів (80/104годин). Цей вид діяльності суттєво доповнює лекційний курс та семінарські заняття з дисципліни «Військова історія України». Самостійна робота допоможе здобувачу не лише глибше ознайомитися з курсом, а й систематизувати його. Вона включає два компоненти: 1) виконання індивідуального завдання по створенню презентації з військової історії України; або 2) виконання реферату

Теми рефератів:

1. Битва на р. Калка
2. Битва під Дорогочином.
3. Битва під Ярославом.
4. Битва на Синіх Водах
5. Битва на р. Ворскла
6. Битва під Вількомиром
7. Битва під Конотопом
8. Полтавська битва
9. Оборона Севастополя в роки Кримської війни
10. Бій під Крутами

11. Бій під Мотовилівкою
12. Штурм Перекопа
13. Кримський похід П. Болбачана
14. Червона Українська галицька армія
15. «Визвольний похід» на захід 1939-1941
16. Контрнаступ Червоної армії в районі Луцьк-Рівне-Броди-Дубно
17. Звільнення Кам'янця-Подільського від нацистських окупантів.
18. Корсунь-Шевченківська наступальна операція.
19. Умансько-Батошанська наступальна операція.
20. Військові поселення в Україні в ХІХ ст.

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: *під час семінарських занять*: опитування (індивідуальне, фронтальне), виконання тестових завдань з теми семінару, перевірка виконаного реферату, *контроль за самостійною роботою* (співбесіда, перевірка рефератів/презентацій).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (виконання тестових завдань).

Форма підсумкового контролю: залік

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	40	100
40 балів	20 балів	40 балів		

Поточний контроль (40 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на кожному навчальному занятті – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його; орієнтується у історичних поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє

		сутність навчальної дисципліни, може дати визначення історичних понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати історичні та культурні події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію з історії та культури України; скласти таблиці, схеми, вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати історичну термінологію та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи з історії та культури України; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних історичних і культурних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні історичні й культурні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання з історії та культури України; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mL7b6am>).

Самостійна робота (20 балів)

Критерії оцінювання реферату/презентації

20 балів	Зміст реферату/презентації відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Студент вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті. Студентом повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень та облікових робіт зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення. Студент дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
19 балів	Зміст реферату/презентації відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Студентом допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. Студентом розкритий зміст роботи. На основі проведеного дослідження зроблені відповідні висновки. Студент дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
17-18 балів	Зміст реферату/презентації відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. У роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведеного дослідження зроблені висновки. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
13-16 балів	Зміст реферату/презентації відповідає обраній для дослідження темі містить всі необхідні структурні компоненти, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами. В роботі наявний

	аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень не чітко зроблені висновки. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
12 балів	Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень та облікових робіт не чітко зроблені або й відсутні висновки. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
12-0 балів (не зараховано)	Робота виконана з грубими порушеннями: відсутня частина необхідних структурних компонентів. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі. В роботі наведені дані, що суперечать обраному джерелу. Нерозкритими залишаються поставлені у роботі завдання. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.

Модульна контрольна робота (40 балів)

Модульна контрольна робота (МКР) виконується у письмовій формі. МКР складається із 8 питань. 1-2 – оцінюється по 12 бальній системі, так само як на семінарах. 3-7 питання по 3 бальній системі (відмінно, добре, задовільно). Останнє питання у вигляді тесту. Правильна відповідь – 1 бал.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	зараховано
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	зараховано
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	не зараховано

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

12. Рекомендована література

Основна

- Верховський М.М., Морозов А.Г. Ілюстрований словник-довідник з воєнної історії України. Довідкове видання. Сміла: КВПП «Тясмин», 2009. 440 с.
- Військове будівництво в Україні у ХХ столітті: історичний нарис, події, портрети / [За заг. ред. Кузьмука О.І.]. К.: Ін юре, 2001. 448 с.
- Історія війн і збройних конфліктів в Україні: енцикл. довід. /Авт.-упоряд. О. І. Гуржій та ін.]. К.: Вид. гуманіст. л-ри, 2004. 250 с.
- Історія українського війська (1917-1995) / В. Гриневич, Л. Гриневич, Р. Колісник та ін. [Упоряд. Я.Дашкевич]. Львів: Світ, 1996. 840 с.
- Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.). 4-е вид., змінене і доповн. / І. Крип'якевич, В. Гнатевич, З. Стефанів та ін. Львів: Світ, 1992. 702 с.
- Історія українського війська /М.Відейко, А.Галушка, В. Лободаєв, М.Майоров та ін. Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 414 с.
- Мамчак М. Україна: Шлях до моря. Історія Українського флоту. Снятин: Прут Принт, 2007. 404 с.
- Поле битви – Україна. «Від володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Упоряд. К. Галушко. Х., 2016. 352 с.
- Якимович Б. Збройні сили України: Нарис історії. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1996. 359 с.

Монографії, навчальні посібники

- 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / [Г.В. Боряк (кер. авт. кол.), В.В. Головка (координатор проекту), В. М. Даниленко, С.В. Кульчицький, О. М. Майборода, В. А. Смолій (відп. ред.), Л.Д. Якубова, С. О. Янішевський] ; НАН України ; Ін-т історії України. Київ: Ніка-Центр, 2016. 796 с. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/25_rokiv_nezalezhnosti_narysy_istorii_tvorennia_natsii_ta_derzhavy.pdf
- Болсуновський Л.І. Воєнна історія. Навчальний посібник. Одеса, 2012. Ч. 1. 348 с.; Ч.2. 332 с.
- Верховський М.М., Морозов А.Г. Ілюстрований словник-довідник з воєнної історії України. Довідкове видання. Сміла: КВПП «Тясмин», 2009. 440 с.
- Голубко В. Армія Української Народної Республіки 1917-1918. Утворення та боротьба за державність. Л., 1997
- Грицюк В. М. Військо скіфів (озброєння, організація, війни та воєнне мистецтво): Монографія. Чернівці, 2009.
- Гуржій О. І., Чухліб Т.В. Історія козацтва. Держава-військо-битви. К.: Арій, 2012. 462 с
- Гуржій О.І., Реєнт О.П. Славетні битви на теренах України : від князівської доби до початку ХХ століття. Київ : Арій, 2013. 335 с.

- Журавльов Д.В. Визначні битви та полководці української історії. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2013. 416 с.
- Завальнюк О.М., Олійник С.В. Українська Галицька армія на Поділлі (липень 1919-травень 1920 рр.): Монографія. Вид. 2-е, доп. і перероб. Кам'янець-Подільський, 2013.
- История украинского войска: Курс лекцій / [Под общ. ред. Г.И. Костакова, Н.Н. Олейника]. Х.: Консум, 2006. 208 с.
- Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / Редкол.: В.А. Смолій (відп.ред.) та ін. К.: Вид.дім «Київсько-Могилянська академія», 2006. Т.1. 800 с.; 2007. Т.2. 724 с.
- Котляр М.Ф. Воєнне мистецтво Давньої Русі. К., 2005.
- Котляр Ю. В. Військова історія України: Навч. посіб. Миколаїв-Одеса: Миколаївський навчальнонауковий центр Одеського нац. ун-ту ім. І. І. Мечнікова, 2000. 101 с.
- Лазарович М. Російсько-українська війна 2014-2017 років. Короткий нарис. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2017. 240 с.
- Литвин М.Р. Українсько-польська війна 1918-1919. Л., 1998.
- Нариси воєнно-політичної історії України: Навчальний посібник /С.О. Кубіцький, В.Л. Кирик, А.Б. Єрмоленко, С.В. Сірий, В.Г. Безбах. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 375 с.
- Нариси з воєнної історії давньої України / ред.: О.І. Уткін; НДЦ гуманіт. Пробл. ЗСУ. К., 2005. 356 с.
- Олійник С. В. Військова історія України: навчально-методичний комплекс для студентів історичного факультету з спеціальності «Історія». Кам'янець-Подільський: ПП Цвігайло М.М., 2011. 67 с.
- Ольговський С. Володарі степу. Військова справа й озброєння скіфів VII ст. до н.е. - III ст. н.е. К., 2010.
- Організація Українських Націоналістів і українська Повстанська Армія. Історичний нарис. / ред. В.В. Дзьобак, С.В. Кульчицький, І.І. Ільюшин та ін. К., 2005.
- Пагіря О. Карпатська Січ: військове формування Карпатської України. К., 2010.
- Патриляк І. Перемога або смерть: український визвольний рух у 1939-1960-х роках /Центр дослідження визвольного руху. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного дозвілля»; Львів: «Часопис», 2015. 512 с.
- Потоцький В.П. Битви за українські землі. Харків: ВД «Школа», 2010. 160 с.
- Реєнт О. П. Славетна Україна. Битви та повстання імперської доби і визвольні змагання 1917-1921 років. Київ: Арій, 2023. 272 с.
- Смолій В., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 р. р.). Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 447 с.
- Україна – козацька держава. Ілюстрована історія українського козацтва у 5175 світлинах /Керівник проекту Володимир Недяк. вид. 2-е доповнене і доопрацьоване. Київ: Емма, 2007. 1193 с.
- Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття. Історичні нариси у двох книгах / В.А. Смолій (гол. Колегії). К., 2010. Книга 1-2
- Україна в період Другої світової війни: навч. посіб. / О.М. Завальнюк, С.В. Олійник, С.В. Тубчанінов. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2012. 544 с.

- Україна в полум'ї війни. 1941-1945 / П.П. Панченко, О.І. Уткін, В.І. Горелов та ін. К., 2005
- Українська Повстанська Армія у боротьбі проти тоталітарних режимів / Гол. Редкол. Я. Ісаєвич. Львів, 2004.
- Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; відп. ред. С.Р. Лях Вид. 2-е, доп. і перероб. Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. 672 с
- Черкас Б., Бердковський В., Ващук Д., Федорук А. Золота доба українського лицарства. Харків. 2018
- Черкасс Б. Степовий щит Литви. Українське військо Гедеміновичів (XIVXVI ст.): науковопопулярне видання. К., 2011.
- Шанковський Л. Українська армія в боротьбі за державність. Мюнхен, 1958.

Інтернет ресурси

http://exlibris.uaweb.org/	Exlibris – українська бібліотека
http://www.nbuv.gov.ua	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
www.chtyvo.org.ua	Електронна бібліотека «Чтиво»
https://libraria.ua/	Архів української періодики онлайн
http://diasporiana.org.ua/category/movoznavstvo/	Електронна бібліотека діаспори
https://avr.org.ua/	Електронний архів українського визвольного руху
https://elib.nlu.org.ua/index.html	Електронна бібліотека «Культура України»
https://spadok.org.ua/	Інформаційно-аналітичний, культурно-просвітницький портал
http://warhistory.ukrlife.org/index.html	Воєнна історія
http://izbornyk.org.ua/	Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретація